

ВАЖЛИВІСТЬ ПРАВИЛЬНОГО ПІДХОДУ ДО ТАКТИЧНОЇ ПІДГОТОВКИ ПОЛІЦЕЙСЬКИХ, ЯКІ НЕСТИМУТЬ СЛУЖБУ В ЕКСТРЕМАЛЬНИХ УМОВАХ

Коваленко Олександра Олександрівна
курсантка факультету підготовки фахівців
для підрозділів превентивної діяльності
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Україна

Плахотний Артем Павлович
старший викладач кафедри тактико-спеціальної підготовки
Дніпропетровський державний університет внутрішніх справ, Україна

З метою відповідності вимогам суспільства та держави, а також виконання обов'язків, органи та підрозділи Національної поліції України повинні активно розвиватися разом із суспільством і адаптувати відповідні методи захисту прав і свобод людини.

Тактико-спеціальні навчання є найбільш ефективним методом практичного навчання та виховання курсантів закладів вищої освіти, де штучно створюються умови, які максимально наближені до реальних ситуацій, з якими можуть стикатися поліцейські. Цей процес відображає реальну оперативну обстановку, сприяючи набуттю курсантами необхідних навичок і вмій для вирішення оперативно-службових завдань та запобігання кримінальним правопорушенням у майбутньому.

Важливо відзначити, що введення таких навчань в закладах вищої освіти допомагає молодим працівникам бути більш згуртованими як в колективі, так і в виконанні оперативно-службових завдань, які їм можуть доручатися. Це створює можливість для підготовки персоналу, який вміє ефективно працювати у реальних ситуаціях та використовувати здобуті навички для вирішення завдань в області забезпечення правопорядку.

Тактико-спеціальна підготовка співробітників Національної поліції визнається ключовим етапом їхнього професійного розвитку. У процесі службової діяльності поліцейські часто стикаються з ситуаціями, що вимагають застосування фізичної сили та бойових навичок. Важливо володіти цими навичками, оскільки це допомагає зберегти життя та здоров'я співробітників у критичних ситуаціях.

Відсутність розуміння того, як організувати свою діяльність, призводить до емоційних реакцій на недоречне «прояв героїзму» деяких співробітників поліції. Інші, неусвідомивши більш ефективні підходи, можуть виявлятися неспроможними в тактичних ситуаціях. Такі працівники можуть кольорово описувати ситуації виживання в небезпечних ситуаціях, але не завжди можуть застосувати принципи безпеки у реальній службі.

Інша проблема полягає в обмеженні можливостей деяких співробітників, які вивчають та використовують лише стандартний набір дій для різних конфліктних ситуацій. Це може включати реакцію на сигнал «тривожної кнопки», організацію розшуку підозрюваних чи зупинку транспортного засобу. Такі підходи не завжди враховують та не враховують тактичного мислення через неправильну організацію тренувального процесу.

Наприклад, деякі курси стрільб, спрямовані на вивчення виживання в умовах вогневого контакту, можуть формувати навички, які не є придатними для

правоохоронної діяльності. Використання таких методик може призводити до швидкого та впевненого враження цілей на стрільбищі, але такий підхід може бути тактично неправильним для реальної ситуації служби. Такі дії, як вибігання через стіни для атаки цілей на короткій відстані, зміна магазину на весь зріст, або переміщення по відкритій місцевості, можуть бути несприятливими у реальних умовах та призводити до серйозних наслідків. Такий підхід до навчання може бути непродуктивним та навіть небезпечним у реальній службі. Доречі, необхідно зазначити, що в умовах повномасштабного вторгнення військ РФ на нашу територію чинне законодавство, що регулює діяльність Національної поліції України зазнає змін. Так, поліцейські отримали додаткові повноваження в умовах воєнного стану при застосуванні вогнепальної зброї, що має свої особливості [2].

Виправдане і ефективне тактичне мислення в поліцейській діяльності дійсно виявляється більш важливим для виживання, ніж конкретний вид вогнепальної зброї або кількість балів, отриманих в практичній стрільбі. Правильне тактичне мислення починається з оцінки потенційних загроз і вимагає розуміння того, що, незважаючи на різноманіття можливих варіантів загроз, існують універсальні характеристики ситуацій ризику. Основна ідея полягає в тому, щоб усвідомити коло можливих загроз, яке включає людей і оточуючу обстановку. Після визначення цього кола загроз стає легше оцінювати їх виникнення в конкретних ситуаціях, навіть в незнайомих. Важливо визначити реальні небезпеки для даної ситуації і вживати відповідні заходи для їх подолання.

Успішна тактика ґрунтується на декількох основних принципах, і їх вивчення може значно покращити поведінку під час службової діяльності. Освоєння основних принципів тактичного мислення може призвести до перегляду та оптимізації раніше використовуваних тактик поліції, дозволяючи повніше контролювати ситуації.

Можна навести приклад на роботі поліції з підтримання та збереження публічного порядку та безпеки, яка часто ґрунтується на переконанні, що великі зібрання людей, такі як демонстрації, натовпи чи мітинги, є нераціональними та небезпечними та провокують виникнення екстремальних ситуацій. Такий погляд може призвести до проведення операцій, які підсилюють негативний вплив на учасників та спонукують їх до насильства. Підтримка публічного порядку під час масових заходів вимагає розсудливості та уникнення контрпродуктивних дій.

Різні групи поліцейських можуть брати участь у забезпеченні безпеки та порядку під час масових заходів, і важливо, щоб керівники цих груп були компетентними в оперативній діяльності та несли відповідальність за результати своєї роботи. Керівники повинні враховувати рекомендації інших спеціалістів для ефективного виконання завдань.

Перед початком операції керівники повинні розробляти тактику дій поліцейських, враховуючи вплив на сприйняття діяльності поліції громадськістю. Основні принципи, які слід дотримуватися, включають верховенство права, законність, взаємодію з громадянами на засадах партнерства, відкритість і прозорість, політичну нейтральність. Тобто перед використанням сили необхідно оцінювати її доцільність та наслідки в контексті забезпечення прав і свобод людини та громадянина. Після використання сили важливо провести заходи для деескалації та відновлення діалогу.

Поліція превентивної комунікації грає ключову роль у підвищенні ефективності співпраці між поліцією та громадянами під час масових заходів. Робота груп превентивної комунікації спрямована на підтримання ефективного діалогу та постійного спілкування з організаторами та учасниками подій. Планування та

організація заходів повинні враховувати різні елементи тактики, а командна структура повинна бути достатньо мобільною для досягнення поставлених цілей та забезпечення прав і свобод громадян.

Таким чином, якщо проаналізувати вищезазначене, слід зосередити увагу на важливості розвитку тактичної грамотності у працівників поліції, особливо при у випадках екстремальних ситуацій. Ефективна тактична реакція на події в екстремальних обставинах може визначати результат і впливати на безпеку не тільки працівника поліції, але і громади в цілому.

Основні аспекти розвитку тактичної грамотності включають:

1. **Оцінка обстановки.** Здатність швидко та точно оцінювати ситуацію - це ключовий елемент успішної тактичної реакції.

2. **Планування і прийняття рішень.** Розвиток навичок планування і ефективного прийняття рішень допомагає працівникам поліції визначати оптимальні шляхи дії в реальному часі.

3. **Комунікація і координація.** Здатність ефективно спілкуватися та співпрацювати з іншими членами команди і координувати їхні дії є критичною для успішного управління ситуацією.

4. **Тренування і сценарії.** Проведення тренувань та сценаріїв, що моделюють реальні екстремальні ситуації, допомагає зміцнювати та вдосконалювати тактичні навички.

5. **Підтримка психічного здоров'я.** Здоров'я і стійкість розуму також важливі для того, щоб протистояти стресам екстремальних ситуацій.

6. **Адаптація до змін.** Здатність швидко адаптуватися до змін у ситуації та перегляду стратегій виконання завдань.

Постійне вдосконалення цих елементів допомагає поліцейським ефективно і безпечно працювати в найскладніших умовах.

Список використаних джерел:

1. Актуальні проблеми професійної підготовки поліцейського: матеріали круглого столу, м. Одеса, 26 жовтня 2016 р. Одеса: ОДУВС, 2016. С. 204.
2. ПЛАХОТНИЙ, А. П.; ШВЕЦЬ, Є. В. Додаткові повноваження поліцейського в умовах воєнного стану. *Рекомендовано до поширення через мережу Інтернет Вченою радою Львівського державного університету внутрішніх справ, 2022, 273.*
3. Методичні рекомендації про дії працівників органів і підрозділів внутрішніх справ в типових та екстремальних ситуаціях: метод. рекомендації. К.: НАВС, 2013 С. 203.
4. Тьорло О.І. Тактико-спеціальна підготовка працівників Національної поліції: навч. посібник О.І. Тьорло, Ю.Р. Йосипів, В.М. Синенький та ін.. Львів: ЛьвДУВС, 2018. С. 480.
5. Гнатюк С.С. Прикладна психологія у правоохоронній діяльності: конспект лекцій для курсантів, студентів та слухачів С.С. Гнатюк, Н.О. Пряхіна, О.Ю. Рак, О.І. Цивінський, Я.М. Когут, В.В. Карпенко, Н.М. Бардин. Львів: ЛьвДУВС, 2015. С. 404.
6. Психолого-педагогічні особливості підготовки майбутніх правоохоронців до безпечної діяльності в екстремальних ситуаціях : посібник / Б.Б. Шаповалов, М.Х. Хасанов, В.С. Бажанюк. К., 2015.
7. Шляхи покращення системи професійної підготовки правоохоронців до дій в екстремальних умовах : зб. матеріалів міжнародної наук.-практ. конф. (м. Харків, 18 груд. 2015 р.) / МВС України, Харків. нац. ун-т внутр. справ. – Харків, 2015. 168 с.